

4. november 2015

UKA 2015/26

Inatsisartut Suleriaasianni § 36 naapertorlugu apeqquaqqaat aallaavigalugu oqallisissiaq imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Meeqqanut kinguaassititigut kanngutsaattuliortarneq ullumimut naleqqiullugu annertuumik appartinniarlugu pitsaaliunerup paasiniaasarnerillu nukittorsarnissaat pillugu apeqquaqqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Tillie Martinussen, Demokraatit)

Kalaallit Nunaanni ullumikkut ajornartorsiuteqarpugut annertoorejussuarmik, malunnartumik iluarsiuminaatsitsinnik.

Misissuinerup "Innuttaasunik misissuineq 2005-2007" takutippaa; nunami maani inersimasut akornanni arnat 31 %-ii aamma angutit 10 %-ii meeraallutik kinguaassititigut atornerlunneqarsimanertik pissutigalugu kingunerlutsitsisut. Kisitsit eqqoriartariaqarparput tamakkiisuunngitsutut nalunaarutiginnitsoortoqarsimassammata aamma kanngutsaattuliorfigineqarnerit nalunaarutigineqanngitsoortarsimassammata.

2009-mi, 2012-mi aamma 2013-mi misissuisoqarmat paasineqarpoq niviarsiaqqat 15-t inorlugit ukiullit pingasuungaangata ataaseq kiisalu nukappiaqqat 15-t inorlugit ukiullit tallimaangaangata ataaseq kissaatiginnisaminik inersimasumit attuualarneqartarsimasut.

2014-mi pinerluttulerinermut inatsit naapertorlugu meeqqanut 15-t inorlugit ukiulinnut kinguaassititigut kanngutsaattuliorsimanerit 52-t politiit nalunaarsorpaat, 2013-mi 70-t - ukiorpasuaruilu kisitsisit 50-t 70-sillu akornanni aalaakkaasumik inissisimasimapput. Taakku ilaqarput nalunaarutigineqarsimannngitsunik, oqaluttuarineqarsimannngitsunik imaluunniit suli

oqaloqatigiissutigineqarsimannngitsunik.

Meeqqanut kinguaassiutitigut atonerluisarneq ajornartorsiutaavoq annertoq inuiaqatigiittut sulissutiginerusariaqagarput. Kisianni qanoq? Kisitsisinik naatsorsoqqissaakkat ukiuni qulikkaani unitsinneqarsinnaanikuunngillat aamma immitsinnut salloqittassaagut tamakkerluta kinguaassiutitigut kanngussaattuliorfigineqarsimasut, kinguaassiutitigut atonerlunneqarsimasut kinguaassitillu pillugit persuttarneqarsimasut ikiunngikkutsigit.

Meeqqat taamatut misigitinneqartut takusarpagut inersimasunngoraangamik napparsimalersartut imaluunniit suliffimminnik paarsinissaminnut ajornartorsiuteqarsinnaasut, ilinniarnikkut aamma inuunerminnik ajornartorsiuteqartartut, tarnikkut aamma inuunermi ataqatigiissaariniarnikkut; ersilernermik, isumatsassimanermik assigisaannilluunniit atugaqalersimanertik pissutigalugu. Imigassamik, ikiaroorartumik, aanngajaarnitinillu atonerluineq inuit inuunerannut akuulersinnaasarpog, kinguaassiutitigut atonerlunneqarsimanerup kinguneranik ikitik katsorsarniarlugit.

Imminut kilertarneq, killitsinneq, inunntut allanut oqaatsitigut timikkulluunniit kanngutsaattuliornerit, alianaqisumik imminut toqoriarnerit, ajoqusernarmik kingunerlutsitsinerit, tamakkuupput innuttaasut amerlasoorpassuit anersaakkut anniaateqarnerannut ersiutaasut takusartakkagut pissutaalluni kinguaassiutitigut kanngutsaattuliornerpassuit atonerluinerpassuillu nunami maani. Ikiortariaqarput.

Qanoq iliuuseqarnissatta oqallisiginissaanut piffissanngorpoq. Pitsaaliuisariaqarpugut, katsorsaasariaqarpugut aamma oqallisigisariaqarparput sualummik meeqqat pisinnaatitaaffiinnik oqaluttuutissallugit, ilitersuutissallugit paasisinnaasaannik, oqaluttuarsinnaanngortillugit kanngutsaattuliorfigineqarneq atonerlunneqarsimanerlu pillugit kisiaanni aamma arnat angutillu ikiortariaqarpagut kinguaassiutitigut kanngutsaattuliorfigineqarsimanertik atonerlunneqarsimanertillu pillugit ikiorneqarsinnaanngooqqullugit.

Kinguaassiutit pillugit atuartitsineq nukittorsartariaqarparput aamma atuartitsineq kiisalu nunami tamarmi illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani kanngutsaattuliornerit suliarinissaat pitsaaliornissaallu pillugit paasissutissiisariaqarpugut.

Demokraatini tigussaasumik siunnersuutigaarput, meeqqat kinguaassiutitigut atornerlunneqartarnerat pitsaaliorneqassasoq imatut:

- Meeqqat atuarfianni kinguaassiutitigut atornerlunneqarneq, inersimasut meeqqanut tatiginnilersitsisarnerat, kinguaassiutitigut killissat il.il. sakkortunerusumik ilinniartitsissutigineqartalissapput.
- INERSIMASUNUT annertuumik paasissutissiineq ingerlanneqassaaq, meeqqanik atoqateqartarnerup unioqqutitsisuunera pillugu.

Ilanngullugu oqaatigerusuppara pisortanut nalunaarutigineqartartut iliuuseqarfigineqartarsimanginneri akuerineqarsinnaanngilluinnarmat. Demokraatini isumaqarpugut, kalerriutit nalunaarutillu apeqqutaatinnagu persuttaasoqarsimasinnaaneraniq pasitsaassaqarnerunersut, sumiginnaanerunersut, kinguaassiutitigut atornerluinerunersut imaluunniit meeqqamut 18-t inorlugit ukiulimmut tunngagaluarpata kommunini ataasiakkaani tiguisaqarfeqartariaqartoq, nalunaarutip tiguneraniit akunnerit 24-t ingerlanerani iliuuseqartartussanik.

Demokraatini tigussaasumik siunnersuutigaarput, Naalakkersuisut kommuninik oqaloqateqalissasut, qularnaarniarlugu, taakku ingerlaannaq qisuariartalissasut, kinguaassiutitigut atornerluisimaneq pillugu nalunaarummik tiguisoqaraangat.

Demokraatini aamma siunnersuutigaarput, perorsaasut, ilinniartitsisut, nakorsat allallu erseqqissaavigineqassasut, kinguaassiutitigut atornerluisoqarsimasinnaaneranut pasitsaassinerit sumininnguungaluarpataluunniit nalunaarutigineqartassasut.

Ajoraluartunik amiilaarnartunik assersuutissaqarpugut nalunaarutit pisortani uninngatiinnarneqartarsimanerannut, susoqaranilu. Tamanna taaneqartarpoq marloriaammik sumiginnaaneq. Kanngunaqaagut.

Innuttaasuni tamani imminut ilisarisimaneq kaaminneqartarpoq, naatsorsuutigisatsinnullu naleqqiullugu tamanna inuiaqatigiinnut sakkortunerusumik tuttarpoq.

Inatsisartut oqaaseqaatissaannut siunnersuut

Apeqquteqaat allaavigalugu oqallinnissamut siunnersuut tunngavigalugu siunnersuuteqarpunga Inatsisartut imatut oqaaseqaateqassasut:

Inatsisartut meeqqanut naalliutsitsinerit sumiginnaanerillu suugaluartulluunniit assuaraat akuerisinnaanagillu. Apeqqutanngilaq sumiginnaaneq naalliutsitsinerunersoq imaluunniit isumassuinikkut sumiginnaanerunersoq, persuttaanerunersoq imaluunniit kinguaassiutitigut kanngutsaattuliornerunersoq. Inatsisartuni isumaqarpugut, meeqqanik naalliutsitsineq pitsaaliortariaqaripput aamma meeqqanik inuusuttunillu isumassuinikkut sumiginnaaneq pitillugu inuiaqatigiinni sukkulluunniit qisuariartassasugut,.